

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Τμήμα Α'

Αριθμός γνωμοδοτήσεως 68 /2016

**ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Συνεδρίαση της 23-03-2016**

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Ανδρέας Χαρλαύτης, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ.

Μέλη : Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Ευφροσύνη Μπερνικόλα, Κωνσταντίνος Κηπουρός, Αγγελική Καστανά, Ελένη Πασαμιχάλη, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Ευσταθία Τσαούση, Γεώργιος Βαμβακίδης, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ευσταθία Τσαούση, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος : Το υπ' αριθμ. πρωτ. Α.Π. Φ.Π46Ε-35602/26-08-2015 έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών/Γενική Διεύθυνση ΣΤ/ΣΤ1 Δ/νση Προσωπικού & Διοικητικής Οργάνωσης

Ερώτημα : Ερωτάται : α) Ποίος είναι σήμερα κύριος των ακινήτων τα οποία αποκτήθηκαν δυνάμει συμβάσεων αγοραπωλησίας από το υπό εκκαθάριση ίδρυμα με την επωνυμία «*Ίδρυμα Αποκαταστάσεως Ομογενών εξ Αλβανίας*». β) Αν ο Υπουργός Εξωτερικών εξακολουθεί να εποπτεύει το ανωτέρω Ίδρυμα, γ) Ποία η ακολουθητέα διαδικασία και οι εμπλεκόμενοι φορείς, προκειμένου να μεταβιβασθεί η κυριότητα των ως άνω ακινήτων στο Ελληνικό Δημόσιο, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Οργανισμού του Ιδρύματος (π.δ. 1/1993). δ) Αν υπάρχει δυνατότητα απευθείας μεταβιβάσεως της κυριότητας των εν λόγω

ακινήτων, αιτία δωρεάς, στο Φιλανθρωπικό Σωματείο με την επωνυμία «Παιδικά χωριά SOS Ελλάδος» και ε) Αν υπάρχει δυνατότητα παραχωρήσεως της χρήσεως των ανωτέρω ακινήτων στο Φιλανθρωπικό Σωματείο με την επωνυμία «Παιδικά χωριά SOS Ελλάδος», δυνάμει συμβάσεως χρησιδανείου μεταξύ του Ιδρύματος ή του Ελληνικού Δημοσίου και του εν λόγω Φιλανθρωπικού Σωματείου.

Επί των ανωτέρω ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α' Τμήμα) γνωμοδοτεί ως εξής :

Ιστορικό

Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, τα συνημμένα σ' αυτό έγγραφα και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Το «*Ίδρυμα αποκαταστάσεως ομογενών εξ Αλβανίας*» (εφεξής «το Ίδρυμα») συστήθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 1967/1991 (Α' 149) κατόπιν αποδοχής από τον Υπουργό των Εξωτερικών, με την υπ' αριθ. 1387/22.10.1991 απόφασή του (Β' 871), μιας δωρεάς 5.000.000 δολαρίων Η.Π.Α. του Ιωάννη Λάτση προς το Ελληνικό Δημόσιο, που είχε ως σκοπό την παροχή αρωγής προς τους ομογενείς από την Αλβανία. Από τα στοιχεία του φακέλου δεν φαίνεται ότι της συστάσεως του Ιδρύματος με τις ανωτέρω διατάξεις προηγήθηκε συμβολαιογραφική πράξη δωρεάς του δωρητή, κατά τα αναφερόμενα δε με το από 17-11-2015 έγγραφο του Ιδρύματος «*κατόπιν έρευνας στο ιστορικό αρχείο του ιδρύματος Αποκαταστάσεως Ομογενών εξ Αλβανίας δεν βρέθηκε η συμβολαιογραφική πράξη της δωρεάς των 5.000.000 δολ. Η.Π.Α. από τον Ιωάννη Λάτση προς το Ελληνικό Δημόσιο*».
2. Το Ίδρυμα εποπτεύεται, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις, αποκλειστικώς από τον Υπουργό των Εξωτερικών, διέπεται από τις διατάξεις του Οργανισμού του και κατά τα λοιπά από τις σχετικές περί ιδρυμάτων διατάξεις του Αστικού Κώδικα και δεν υπάγεται στις διατάξεις του α.ν. 2039/1939.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό του, που καταρτίσθηκε με το π.δ. 1/1993 (Α' 1), σκοπός του είναι η αξιοποίηση των χρημάτων της δωρεάς Ιωάννη

Λάτση για την αποκατάσταση, κοινωνική και επαγγελματική, των ομογενών εξ Αλβανίας (άρθρο 2), η περιουσία του δε, μετά τη διάλυσή του για οποιονδήποτε λόγο, περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο (άρθρο 11).

Ύστερα από σχετική εισήγηση του διοικητικού του συμβουλίου το Ίδρυμα διαλύθηκε με το π.δ. 99/2012 (Α' 163), λόγω εκπληρώσεως του σκοπού του, ακολούθως δε τα μέλη του ως άνω διοικητικού συμβουλίου ανέλαβαν, σύμφωνα με το άρθρο 73 του Αστικού Κώδικα, την εκκαθάρισή του.

3. Στα πρακτικά συνεδριάσεως των εκκαθαριστών του Ιδρύματος της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2012, περιλαμβάνεται έκθεση απογραφής του ενεργητικού και του παθητικού του, η οποία εγκρίθηκε από τους εκκαθαριστές την ίδια ημερομηνία (3-9-2012).

Σύμφωνα με την έκθεση αυτή το Ίδρυμα έχει κατά πλήρη κυριότητα, ελεύθερα βαρών και διεκδικήσεων τα κάτωθι ακίνητα, τα οποία ευρίσκονται εντός του οικισμού Δολιανών του Ν. Ιωαννίνων, αποκτήθηκαν δε δυνάμει συμβολαιογραφικών πράξεων, που έχουν μεταγραφεί νομίμως στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου :

- 1) Οικόπεδο εκτάσεως 353,23 τ.μ., μετά της επ' αυτού ισογείου οικίας εμβαδού 43,20 τ.μ. και αποθήκης εμβαδού 34 τ.μ., το οποίο αγοράσθηκε δυνάμει του υπ' αριθ. 3790/1991 συμβολαίου αγοράς της πρώην συμβολαιογράφου Πωγωνίου Χρυσούλας Τσουκαλά-Σπανού, νομίμως μεταγεγραμμένου στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου (τόμος 96 υπ' αυξ.αριθ. 1).
- 2) (α) Οικόπεδο εκτάσεως 106,95 τ.μ., μετά των επ' αυτού ισογείου οικίας εμβαδού 28,40 τ.μ. και διορόφου οικίας εμβαδού 57,85 τ.μ. (β) Οικόπεδο εκτάσεως 101,34 τ.μ., (γ) Αμπέλι εκτάσεως 3000 τ.μ. , (δ) Αμπέλι εκτάσεως 1.000 τ.μ., τα οποία αγοράσθηκαν δυνάμει του υπ' αριθ. 3791/1991 συμβολαίου αγοράς της πρώην συμβολαιογράφου Πωγωνίου Χρυσούλας Τσουκαλά-Σπανού, νομίμως μεταγεγραμμένου στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου (τόμος 96 υπ' αυξ.αριθ. 2).
- 3) Οικόπεδο εκτάσεως 227,60 τ.μ., μετά της επ' αυτού ισογείου οικίας εμβαδού 68,36 τ.μ., το οποίο αγοράσθηκε δυνάμει του υπ' αριθ.

3814/1991 συμβολαίου αγοράς της πρώην συμβολαιογράφου Πωγωνίου Χρυσούλας Τσουκαλά-Σπανού, νομίμως μεταγεγραμμένου στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου (τόμος 96 υπ' αυξ.αριθ. 17).

- 4) Οικόπεδο εκτάσεως 1.244,52 τ.μ., μετά των επ' αυτού δύο ισογείων οικιών εμβαδού 20,14 και 23,98 τ.μ. αντιστοίχως και ισογείου αποθήκης εμβαδού 33,32 τ.μ., το οποίο αγοράσθηκε δυνάμει του υπ' αριθ. 3816/1991 συμβολαίου αγοράς της πρώην συμβολαιογράφου Πωγωνίου Χρυσούλας Τσουκαλά-Σπανού, νομίμως μεταγεγραμμένου στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου (τόμος 96 υπ' αυξ.αριθ. 19).
- 5) Οικόπεδο εκτάσεως 228,69 τ.μ., μετά της επ' αυτού οικίας εμβαδού 72,68 τ.μ., το οποίο αγοράσθηκε δυνάμει του υπ' αριθ. 3805/1991 συμβολαίου αγοράς της πρώην συμβολαιογράφου Πωγωνίου Χρυσούλας Τσουκαλά-Σπανού, νομίμως μεταγεγραμμένου στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου (τόμος 96 υπ' αυξ.αριθ. 20).
- 6) (α) Αγρός κατά τον τίτλο κτήσης και νυν οικόπεδο εκτάσεως 4.403,83 τ.μ. (β) Αγρός, εκτάσεως, 1.848 τ.μ., που αγοράσθηκαν δυνάμει του υπ' αριθ. 3815/1991 συμβολαίου αγοράς της πρώην συμβολαιογράφου Πωγωνίου Χρυσούλας Τσουκαλά-Σπανού, νομίμως μεταγεγραμμένου στο υποθηκοφυλακείο Πωγωνίου (τόμος 96 υπ' αυξ.αριθ. 18).

Τα ανωτέρω ακίνητα, με εξαίρεση τα υπό στοιχείο 6 και την ισόγειο οικία 23,98 τ.μ., που ευρίσκεται επί οικοπέδου εκτάσεως 1.244,52 τ.μ. και αναφέρεται ανωτέρω υπό στοιχείο 4, παραχωρήθηκαν από το Ίδρυμα, δυνάμει της υπ' αριθ. 31053/13-3-1996 συμβάσεως χρησιδανείου του συμβολαιογράφου Ιωαννίνων Ιωάννου Κωνσταντίνου Λεντζάρη και για χρονικό διάστημα είκοσι ετών, δηλαδή από 13-3-1996 έως 13-3-2016, στην τότε Κοινότητα Δολιανών Ιωαννίνων (και νύν Δήμο Πωγωνίου), προκειμένου να διατεθούν για τους σκοπούς του Ιδρύματος. Ειδικότερα, τα ακίνητα αυτά παραχωρήθηκαν στην ανωτέρω Κοινότητα, προκειμένου να διατεθούν για την εγκατάσταση και διαμονή ομογενών εξ Αλβανίας με τις οικογένειές τους ή (αν δεν υπάρχουν τέτοιες) σε οικογένειες βορειοηπειρωτικής καταγωγής.

Σήμερα, κατά τα διαλαμβανόμενα στο από 2-11-2015 έγγραφο του υπό εκκαθάριση Ιδρύματος, τέσσερα μόνον ακίνητα κατοικούνται από οικογένειες ομογενών ή βορειοηπειρωτών, ενώ τα υπόλοιπα δεν χρησιμοποιούνται.

Εκτός από τα ανωτέρω ακίνητα στο ενεργητικό του Ιδρύματος περιλαμβάνονται, σύμφωνα με την ως άνω έκθεση απογραφής, δύο οχήματα, καθώς και βεβαιωμένες απαιτήσεις έναντι τρίτων ύψους 528,18 ευρώ. Το συνολικό δε ποσό των διαθεσίμων σε μετρητά ανήρχετο κατά το χρόνο εγκρίσεως της εκθέσεως αυτής (3-9-2012), στο ποσό των 3.421,59 € .

Οι υποχρεώσεις του Ιδρύματος προς προμηθευτές και τρίτους ανήρχοντο κατά τον ίδιο ως άνω χρόνο (3-9-2012) στο ποσό των 2.677,05 €, ενώ στις προβλεπόμενες για τα έτη 2012 και 2013 υποχρεώσεις του υπολογίσθηκε ότι θα προσετίθετο ποσό 2.673,34 €, για την πληρωμή τελών κυκλοφορίας δύο οχημάτων, μισθωμάτων και φόρων.

4. Κατά την προαναφερόμενη συνεδρίαση των εκκαθαριστών της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2012 αποφασίσθηκε η πώληση ενός εκ των δύο οχημάτων του Ιδρύματος με σκοπό την κάλυψη των υποχρεώσεών του. Επίσης, αποφασίσθηκε να ληφθεί μέριμνα για την είσπραξη των απαιτήσεων και για την πληρωμή των υποχρεώσεων του Ιδρύματος, καθώς και για την κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό του υπολοίπου των μετρητών που βρίσκονται στο ταμείο του. Τέλος, κατά τα αναφερόμενα στα σχετικά πρακτικά, συμφωνήθηκε ότι *«όταν ολοκληρωθούν οι ανωτέρω εργασίες, οι εκκαθαριστές θα συνέλθουν εκ νέου προκειμένου να αποφασίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διευθετηθεί το θέμα των ακινήτων του Ιδρύματος»*.

Σημειώνεται ότι από τα στοιχεία του φακέλου του ερωτήματος δεν προκύπτει αν οι ανωτέρω, αναγκαίες για την περάτωση της εκκαθάρισεως του Ιδρύματος ενέργειες, έχουν ολοκληρωθεί.

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Στο άρθρο 109 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 109 *« 1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού»*.

6. Στα άρθρα 72, 74, 76, 77, 117 και 118 του Αστικού Κώδικα ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 72 «Μόλις το νομικό πρόσωπο διαλυθεί, βρίσκεται αυτοδικαίως σε εκκαθάριση. Ωστόσο περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της θεωρείται ότι υπάρχει».

Άρθρο 74 «Ο εκκαθαριστής ενεργεί ως διοικητής του νομικού προσώπου. Η εξουσία του περιορίζεται στις ανάγκες της εκκαθάρισης»

Άρθρο 76 «Η εκκαθάριση γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δικαστική εκκαθάριση κληρονομιάς, που εφαρμόζονται αναλόγως».

Άρθρο 77 « Η περιουσία νομικού προσώπου που διαλύθηκε, αν ο νόμος ή η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ή το αρμόδιο όργανο δεν αποφάσισε διαφορετικά, περιέρχεται στο δημόσιο. Το δημόσιο έχει την υποχρέωση να εκπληρώσει το σκοπό του νομικού προσώπου με την περιουσία αυτή»

Άρθρο 117 « Το ίδρυμα παύει να υπάρχει στις περιπτώσεις που ορίζει η ιδρυτική πράξη ή ο οργανισμός του».

Άρθρο 118 « Το ίδρυμα διαλύεται με διάταγμα: 1. αν ο σκοπός του, εκπληρώθηκε ή έγινε απραγματοποίητος 2. αν έχει παρεκκλίνει από το σκοπό του, ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του έγινε παράνομος ή ανήθικος ή αντίθετος προς τη δημόσια τάξη» .

7. Στα άρθρα 1 και 2 του ν. 4182/2013 (Α' 185) «Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις» ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 1: «Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος κώδικα νοούνται ως εξής: 1. «Κοινωφελής περιουσία»: το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων που διατίθενται με κληρονομιά, κληροδοσία ή δωρεά υπέρ του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή για κοινωφελή σκοπό...2..... 3. «Κοινωφελής σκοπός»: κάθε εθνικός, θρησκευτικός, φιλανθρωπικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και γενικά επωφελής για την κοινωνία, εν όλω ή εν μέρει, σκοπός.....»

Άρθρο 2 : « 1. Το Δημόσιο έχει την υποχρέωση να διασφαλίζει την πιστή και επακριβή εκτέλεση της βούλησης των διαθετών και δωρητών».

8. Στα άρθρα 96, 100, 101 και 105 του π.δ. 111/2014 «Οργανισμός Υπουργείου Οικονομικών» (Α' 178) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 96 «Η Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας διαρθρώνεται ως εξής : (α) Υπηρεσίες υπαγόμενες στο Γενικό Γραμματέα : ... (αα) ... (ββ) ... (γγ) ... (β) Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών».

Άρθρο 100 «1. Οι στρατηγικοί σκοποί της Γενικής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών είναι οι ακόλουθοι: (α) Η αποκάλυψη και συστηματική καταγραφή της Δημόσιας Περιουσίας και των Κοινωφελών Περιουσιών... (β) Η ενδυνάμωση του ελεγκτικού ρόλου στη Δημόσια και στις Κοινωφελείς Περιουσίες, με γνώμονα την προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος και τη διασφάλιση της τήρησης της συνταγματικά προστατευόμενης βούλησης των διαθετών... (γ)...(δ)...(ε)...2. Η Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών διαρθρώνεται ως εξής: (α) Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας (β) Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών (γ)...(δ) ... (ε)....».

Άρθρο 101 «1.....2. Η Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας διαρθρώνεται σε δύο (2) Τμήματα ως κατωτέρω: Τμήμα Α' - Παρακολούθησης και Υποστήριξης Περιφερειακών Διευθύνσεων. Τμήμα Β' - Διαχείρισης Δημόσιας Περιουσίας. 3. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης κατανέμονται στα τμήματα ως εξής : Τμήμα Α'... Τμήμα Β' - Διαχείρισης Δημόσιας Περιουσίας (αα) Ο έλεγχος των προϋποθέσεων για την παραχώρηση δημοσίων κτημάτων, κατά κυριότητα και κατά χρήση και η μέριμνα για την έκδοση σχετικών υπουργικών αποφάσεων...».

Άρθρο 105 «1. Οι επιχειρησιακοί στόχοι των Περιφερειακών Διευθύνσεων είναι οι ακόλουθοι: (α) ... (β) Η αποτελεσματικότερη καταγραφή, προστασία και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, ανάλογα με το είδος και την κατηγορία των δημοσίων κτημάτων, μέσω της υιοθέτησης συγκεκριμένων ενεργειών και δράσεων (γ)...(δ)... 2. Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Δημόσιας Περιουσίας είναι επτά (7) : (α)... (β) ... (γ)... Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας (δ)...(ε)...(στ)...(ζ)...Για την εύρυθμη και αποτελεσματικότερη λειτουργία των Περιφερειακών Διευθύνσεων συνιστώνται κατά τόπους Αυτοτελή Γραφεία Δημόσιας Περιουσίας, τα οποία

υπάγονται σε αυτές και εξυπηρετούν συγκεκριμένες Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.). 3. Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις διαρθρώνονται ως εξής : (α)... (β) ... (γ) Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας Ηπείρου - Δυτ. Μακεδονίας, με έδρα τα Ιωάννινα. Στη Διεύθυνση υπάγονται τα Αυτοτελή Γραφεία Δημόσιας Περιουσίας που βρίσκονται στις έδρες των Περιφερειακών Ενοτήτων που περιλαμβάνονται σε αυτή....4. Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Δημόσιας Περιουσίας διαρθρώνονται σε τρία (3 Τμήματα, ως κατωτέρω:

α) Τμήμα Α' - Δημοσίων και Ανταλλάξιμων Κτημάτων. β) Τμήμα Β'... γ) Τμήμα Γ' ... 5. Οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Δημόσιας Περιουσίας έχουν τις παρακάτω αρμοδιότητες που κατανέμονται στα Τμήματα ως εξής: (α) Τμήμα Α' - Δημοσίων και Ανταλλάξιμων Κτημάτων : (αα) Η διερεύνηση, καταγραφή και αξιοποίηση της ιδιωτικής και δημόσιας περιουσίας του Δημοσίου, αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών .(ββ) ... (γγ) Η λήψη όλων των προβλεπόμενων από την κείμενη νομοθεσία μέτρων για την προστασία της ιδιωτικής και δημόσιας περιουσίας του Δημοσίου, αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών. (δδ)... (εε) Η παροχή των απαιτούμενων στοιχείων στην Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας για την έκδοση υπουργικών αποφάσεων παραχώρησης δημοσίων κτημάτων, κατά κυριότητα και κατά χρήση.....».

10. Στο άρθρο 5 του α.ν. 1331/1949 «Περί παραχώρησης ακινήτων τινών του Δημοσίου και περί τροποποίησης διατάξεων τινών της νομοθεσίας περί δημοσίων κτημάτων» (Α' 330) ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 5 «Δι' αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου δύναται να παραχωρηθή εις το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μεταβιβαζόμενον εις αυτό κατά πλήρες δικαίωμα κυριότητος, νομής και κατοχής, το εν Πειραιεί και επί των οδών ...γήπεδον του Δημοσίου...Η παραχώρησις δύναται να γίνη δωρεάν ή επί τιμήματι ορισθησομένω δια της αποφάσεως του Υπουργικού Συμβουλίου. Καθ' όμοιον τρόπον δύναται να παραχωρούνται ακίνητα του Δημοσίου προς Ίδρύματα και Οργανισμούς ή Σωματεία κοινής ωφελείας προς εκπλήρωσιν των ειδικών τούτων σκοπών».

Σημειώνεται ότι στην παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 2412/1996 (Α' 123) ορίζεται ότι : «Οι προβλεπόμενες στο άρθρο 5 του ν. 1331/1949 αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου αντικαθίστανται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών».

11. Στις παρ. 1-4 του άρθρου 10 του ν. 1967/1991 (Α' 149) ορίζονται τα εξής:
Άρθρο 10 : « 1. Η δωρεά των 5.000.000 δολ. Η.Π.Α. από τον Ιωάννη Λάτση προς το Ελληνικό Δημόσιο, με σκοπό την παροχή αρωγής προς τους ομογενείς από την Αλβανία, γίνεται αποδεκτή από το Ελληνικό Δημόσιο με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 2. Συνιστάται Ίδρυμα δια της ως άνω περιουσίας υπό την επωνυμία "Ίδρυμα αποκαταστάσεως ομογενών εξ Αλβανίας" προς εκτέλεση του σκοπού της ανωτέρω δωρεάς. 3. α. Το Ίδρυμα εποπτεύεται αποκλειστικά από τον Υπουργό Εξωτερικών και διοικείται από επταμελές διοικητικό συμβούλιο... β... γ...δ...ε. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εξωτερικών καταρτίζεται και τροποποιείται ο Οργανισμός του Ιδρύματος.¹ 4. Το Ίδρυμα διέπεται από τις διατάξεις του Οργανισμού του και κατά τα λοιπά από τις σχετικές περί Ιδρυμάτων διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Το Ίδρυμα δεν υπάγεται στο δημόσιο τομέα ούτε στις διατάξεις του α.ν. 2039/1939 και του άρθρου 89 του ν. 1943/1991».

12. Με το άρθρο μόνο του π.δ. 1/1993 Οργανισμός του Ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΕΞ ΑΛΒΑΝΙΑΣ" (Α' 1) καταρτίσθηκε ο Οργανισμός του Ιδρύματος στα άρθρα 1 παρ. 1, 2, 3 παρ. 1 και 11 ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 1 « 1. Το Ίδρυμα με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΕΞ ΑΛΒΑΝΙΑΣ", που συστήθηκε με το άρθρο 10 του ν. 1967/1991 (Α' 149) αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και διέπεται από τις διατάξεις του νόμου αυτού και του παρόντος οργανισμού, κατά τα λοιπά δε από τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα»

Άρθρο 2. «Σκοπός του ιδρύματος είναι: Η αξιοποίηση των χρημάτων της Δωρεάς Ι Λάτση για την αποκατάσταση, κοινωνική και επαγγελματική, των Ομογενών εξ Αλβανίας στην εκάστοτε εγκατάστασή τους, την υλοποίηση των ενεργειών αποκαταστάσεως, τη δημιουργία της απαιτούμενης υποδομής επιμορφώσεως και εγκαταστάσεως, την επιδίωξη διευρύνσεως των

¹ Η παρ.3 αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του άρθρου 12 του ν.2297/1995 (Α' 50).

οικονομικών πόρων για τους ως άνω σκοπούς, τη συνεργασία με άλλους προσφόρους φορείς για την πραγματοποίηση των ως άνω σκοπών».

Άρθρο 3. «1. Περιουσία του ιδρύματος αποτελεί η δωρεά ποσού (5) πέντε εκατομμυρίων δολλαρίων Η.Π.Α. του Ιωάννη Λάτση προς το Ελληνικό Δημόσιο που έγινε αποδεκτή με την 1387/22.10.1991 απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών (Β` 871)» .

Άρθρο 11 «Σε περίπτωση διάλυσης του ιδρύματος για οποιοδήποτε λόγο, η περιουσία του περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο».

13. Στο άρθρο 1 του π.δ. 99/2012 (Α' 163) «Διάλυση ιδρύματος με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΕΞ ΑΛΒΑΝΙΑΣ"» ορίζονται τα εξής :

Άρθρο 1 «Διαλύουμε το ίδρυμα με την επωνυμία "ΙΔΡΥΜΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΕΞ ΑΛΒΑΝΙΑΣ", του οποίου η σύσταση εγκρίθηκε με το άρθρο 10 του Ν. 1967/1991 (Α' 149), επειδή ο σκοπός του, όπως καθορίζεται στο άρθρο 2 του Οργανισμού του, έχει εκπληρωθεί».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό προκύπτουν τα ακόλουθα :

14. Μετά τη διάλυση του ιδρύματος,² κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 117 και 118 Α.Κ., και τη δημοσίευση στο οικείο φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως του σχετικού προεδρικού διατάγματος ακολουθεί αυτοδικαίως, χωρίς δηλαδή δικαστική απόφαση ή κάποια άλλη διαδικασία, το στάδιο της εκκαθάρισεως, εφαρμοστέες δε τυγχάνουν οι γενικές διατάξεις των άρθρων 72 επ. Α.Κ.^{3 4}

² Ίδρυμα είναι σύνολο της περιουσίας τεταγμένης προς εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, συνήθως κοινωφελούς, αποτελεί δε, κατά την εκπεφρασμένη στην ιδρυτική πράξη βούληση του ιδρυτή, αυτοτελές νομικό πρόσωπο.

³ Κ. Σημαντήρα, Γενικά Αρχαία του Αστικού Δικαίου, Έκδοσις Δευτέρα, Ημίτομος Α', Π. Σάκκουλα, 1976, σελ. 288, Θ. Ασπρογέρακα-Γρίβα, Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου, Εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, σελ. 1981, σελ. 105-106, Απ. Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, Π.Ν. Σάκκουλα, 2012, σελ. 246, ΟΛΑΠ 507/1968 ΝοΒ 17, 29, ΑΠ 455/1969 ΝοΒ 18, 43.

⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 2 του ν. 4182/2013 (Α' 185) το προεδρικό διάταγμα της διάλυσης μπορεί να προβλέπει το όργανο και τη διαδικασία της εκκαθάρισεως του ιδρύματος οι δε διατάξεις των άρθρων 72 έως 77 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται συμπληρωματικά.

15. Από τις διατάξεις των άρθρων 72 και 74 Α.Κ. προκύπτει καταρχήν ότι κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισεως το νομικό πρόσωπο του ιδρύματος θεωρείται υφιστάμενο κατά πλάσμα δικαίου και μόνον για τις ανάγκες αυτής. Πρόκειται για ιδιόμορφη νομική κατάσταση, κατά την οποία το υπό εκκαθάριση ίδρυμα διατηρεί τη νομική του προσωπικότητα και διαθέτει περιορισμένη ικανότητα δικαίου που αφορά στην εξυπηρέτηση των σκοπών της διαδικασίας εκκαθάρισεως. Για το λόγο αυτό πράξεις που επιχειρούν οι εκκαθαριστές καθ' υπέρβαση των νομίμων εξουσιών τους πάσχουν ακυρότητα και δεν δεσμεύουν το νομικό πρόσωπο του ιδρύματος, το οποίο, στερούμενο της αντίστοιχης ικανότητας, δεν μπορεί να προβεί ούτε σε έγκριση τούτων εκ των υστέρων. Η κατάλυση της νομικής προσωπικότητας του ιδρύματος επέρχεται αυτοδικαίως και ολοσχερώς με την περάτωση της εκκαθάρισεως.⁵ Μέχρι τότε εξακολουθεί η επί του ιδρύματος εποπτεία της αρμόδιας εποπτεύουσας αρχής, είναι δε αυτονόητο ότι η καθοδηγητική της αρωγή περιορίζεται στα ζητήματα της διαδικασίας της εκκαθάρισεως.⁶

16. Για το στάδιο της εκκαθάρισεως δεν υπάρχει χρονική οριοθέτηση από το νόμο. Παρά ταύτα, λόγω της φύσεως και του σκοπού της, πρέπει να περατώνεται στο δυνατό συντομότερο χρονικό διάστημα.⁷ Συνεπώς, η εποπτεύουσα το υπό εκκαθάριση ίδρυμα αρχή πρέπει να παρέχει τη συνδρομή της και να προβαίνει στις αναγκαίες εκάστοτε συστάσεις για την περάτωση της εκκαθάρισεως εντός ευλόγου χρόνου, ο οποίος εξαρτάται βεβαίως από τις διαμορφούμενες εκάστοτε συνθήκες.

17. Η εκκαθάριση, στοχεύουσα στην προστασία των δανειστών, αποτελεί το πλέγμα των εργασιών, με τις οποίες επιδιώκεται η επαλήθευση του ενεργητικού και του παθητικού, η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ιδρύματος έναντι τρίτων και η απόδοση του τυχόν υπολοίπου στα δικαιούμενα πρόσωπα. Ειδικότερα, οι εκκαθαριστές υποχρεούνται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 76 ΑΚ,⁸ να απογράψουν τα υπάρχοντα περιουσιακά στοιχεία και να

⁵ Κ. Σημαντήρα, όπ.π. σελ. 260, Απ. Γεωργιάδη, όπ.π., σελ. 183, Βασ. Τσούμα, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 61-77 Α.Κ και 104-106 ΕισΝΑΚ, Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σελ. 124 επ. και ιδίως σελ. 129 -130, 137-140, Αν. Πελένη-Παπαγεωργίου, Το Ίδρυμα Ιδιωτικού Δικαίου, Αντ. Σάκκουλα, Δεύτερη Έκδοση, σελ. 156-157.

⁶ Γνωμοδότηση Βασ. Δουβλή, Χρ.δ Η/2008 σελ. 79 επ. και ιδίως σελ. 81.

⁷ Αθ. Κρητικού, Δίκαιο Σωματείων και Συνδικαλιστικών Οργανώσεων, Τόμος Πρώτος, σελ. 504-505, Βασ. Τσούμα, όπ.π. σελ. 130, Γνωμοδότηση Βασ. Δουβλή όπ.π.

⁸ Το άρθρο 76 Α.Κ. παραπέμπει στην αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομίας και επομένως αυτές εφαρμόζονται εφόσον εναρμονίζονται προς τις ειδικές διατάξεις περί εκκαθάρισεως

φροντίσουν για την επαλήθευση των υποχρεώσεων του ιδρύματος, για την είσπραξη των απαιτήσεών του και για την εξόφληση των χρεών του, γενικότερα δε να πράξουν ό, τι οδηγεί σε ολοκλήρωση του έργου της εκκαθαρίσεως. Συνεπώς, μέχρι το πέρας της το κατά πλάσμα δικαίου υφιστάμενο νομικό πρόσωπο του ιδρύματος εξακολουθεί να είναι φορέας των δικαιωμάτων που απαρτίζουν την περιουσία του και παθητικό υποκείμενο των υποχρεώσεων που τη βαραίνουν.⁹ Για το λόγο αυτό, μέχρι το τέλος της εκκαθαρίσεως, η περιουσία του διαλυθέντος ιδρύματος εξακολουθεί να ανήκει σ' αυτό.¹⁰

18. Όταν από την απογραφή προκύπτει επάρκεια του ενεργητικού της περιουσίας προς ικανοποίηση των δανειστών το τυχόν υπόλοιπο μετά την εξόφληση τούτων περιέρχεται στα οριζόμενα στο νόμο ή στη συστατική πράξη ή στον οργανισμό του ιδρύματος δικαιούμενα πρόσωπα. Αν δεν έχει προβλεφθεί δικαιούχος με κάποιον από τους ανωτέρω τρόπους το υπόλοιπο της περιουσίας του ιδρύματος περιέρχεται στο δημόσιο. Η πρόβλεψη στη συστατική πράξη ή στον Οργανισμό του ιδρύματος περί της τύχης της περιουσίας του σε περίπτωση διαλύσεώς του είναι δεσμευτική και επομένως δεν είναι δυνατόν να τροποποιηθεί με απόφαση των εκκαθαριστών.¹¹ Οι τελευταίοι ενεργούν, κατά τα ανωτέρω, μόνον για την εξυπηρέτηση των αναγκών της εκκαθαρίσεως, κάθε άλλη δε ενέργειά τους θεωρείται ως κείμενη εκτός των εξουσιών τους και δεν δεσμεύει το ίδρυμα.¹²

19. Ως πράξη περατούσα την εκκαθάριση πρέπει να θεωρηθεί όχι απλώς η ικανοποίηση και του τελευταίου ακόμη δανειστή, αλλά η εκ μέρους των εκκαθαριστών, που εκπροσωπούν το υπό εκκαθάριση ίδρυμα, μεταβίβαση του τυχόν απομένοντος ενεργητικού στα δικαιούμενα κατά τα ανωτέρω, πρόσωπα. Οι εκκαθαριστές εξάλλου έχουν την ευθύνη και την υποχρέωση,

της περιουσίας των διαλυομένων νομικών προσώπων και υπό την έννοια της προσαρμογής του. η εκκαθάριση στα νομικά πρόσωπα ακολουθεί αυτοδικαίως τη διάλυση Τα άρθρα δε 1913-1915 Α.Κ. επομένως δεν εφαρμόζονται επί εκκαθαρίσεως νομικών προσώπων, επί των οποίων η εκκαθάριση ακολουθεί αυτοδικαίως τη διάλυση χωρίς την ανάγκη ιδίας προς τούτο δικαστικής αποφάσεως. (βλ. Κ.Σημαντήρα, όπ.π. σελ. 260, Βασ. Τσούμα, όπ.π.σελ. 140).

⁹ Μ.Μαγγίβα, Η μεταβίβαση της περιουσίας διαλυθέντος νομικού προσώπου (άρθρ. 77 Α.Κ.) ακολουθεί τους κανόνες της ειδικής ή της καθολικής διαδοχής ; ΕΕΝ 35 (1968), σελ. 399 επ. και ιδίως σελ. 402.

¹⁰ Βασ. Τσούμα, όπ.π. σελ. 137 και 141.

¹¹ Βασ. Τσούμα, όπ.π. σελ. 145.

¹² Γίνεται δεκτό ότι είναι δυνατόν με απόφαση της συνελεύσεως των μελών του νομικού προσώπου, ακόμη και αυτής που αφορά στη διάλυσή του, να ληφθεί απόφαση για την τροποποίηση της σχετικής με την τύχη της περιουσίας του διατάξεως του καταστατικού (Βασ. Τσούμα όπ.π. σελ. 145). Όπως εξαιρετικώς δε, ακόμη και κατά το στάδιο της εκκαθαρίσεως, είναι δυνατόν να αποφασισθεί μια τέτοια τροποποίηση, υπό την προϋπόθεση όμως ότι εξυπηρετεί τις ανάγκες της εκκαθαρίσεως (Γνωμοδότηση Απ. Γεωργιάδη, Χρϊδ Θ, 2009, σελ. 666).

στο πλαίσιο της εκκαθάρισεως, να διαθέσουν το υπόλοιπο του ενεργητικού στα εν λόγω πρόσωπα. Έτσι, η τελευταία αυτή πράξη τους (η διάθεση δηλαδή του τυχόν υπολοίπου της περιουσίας στα δικαιούμενα πρόσωπα) παρίσταται ως η ύστατη πράξη του υφισταμένου υπό εκκαθάριση ιδρύματος, από το οποίο απ' ευθείας και πριν από τον οριστικό του «θάνατο» αποκτούν τα δικαιούμενα πρόσωπα. Η διάθεση αυτή σηματοδοτεί το πέρας της εκκαθάρισεως και τη λήξη της νομικής προσωπικότητας του ιδρύματος.¹³

20. Από όλα τα ανωτέρω προκύπτει ότι η κτήση της περιουσίας του ιδρύματος από τα δικαιούμενα πρόσωπα δεν είναι αυτοδίκαιη, αλλά επέρχεται μόνον μετά την πληρωμή όλων των δανειστών, οι δικαιούχοι δε έχουν ενοχική αξίωση κατά του υπό εκκαθάριση τελούντος ιδρύματος να αξιώσουν την μεταβίβαση σ' αυτούς των περιουσιακών στοιχείων, τα οποία μέχρι το τέλος της εκκαθάρισεως εξακολουθούν, κατά τα ανωτέρω, να ανήκουν σ' αυτό. Δεδομένου δε ότι μεταβίβαση γίνεται από το υφιστάμενο υπό εκκαθάριση νομικό πρόσωπο πρόκειται για διαδοχή «*inter vivos*», η οποία χαρακτηρίζεται ως ειδική, ακόμη και αν αναφέρεται στο σύνολο του υπολοίπου της περιουσίας του διαλυθέντος νομικού προσώπου.¹⁴ Τα δικαιούμενα πρόσωπα λοιπόν δεν είναι καθολικοί διάδοχοι του ιδρύματος, κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 1710 Α.Κ., ούτε έχουν την ιδιότητα του οιονεί καθολικού αυτού διαδόχου, αλλά είναι ειδικοί διάδοχοι που αποκτούν μόνο δικαιώματα και δεν ευθύνονται για τυχόν χρέη. Συνεπώς, προκειμένου να αποκτήσουν το τυχόν υπόλοιπο της περιουσίας του ιδρύματος απαιτείται μεταβίβαση, που πρέπει να γίνει με την οικεία κατά περίπτωση μεταβιβαστική πράξη.¹⁵ Η ανωτέρω δε, ορθή κατά τη θεωρία και τη νομολογία άποψη, ότι δηλαδή η κτήση της περιουσίας του διαλυθέντος ιδρύματος γίνεται κατά τους κανόνες της ειδικής διαδοχής, υπαγορεύεται και από λόγους αναγόμενους στην ασφάλεια των συναλλαγών.¹⁶

21. Τα ανωτέρω ισχύουν και για το Δημόσιο, για το οποίο δεν γίνεται ουδεμία διάκριση και συνεπώς όταν ορίζεται δικαιούχος καθίσταται ειδικός

¹³ Μ. Μαγγίβα, όπ.π., σελ. 402, Γνωμοδότηση Απ. Γεωργιάδη, όπ.π., σελ. 671.

¹⁴ Μ. Μαγγίβα, όπ.π., σελ. 402.

¹⁵ Γ. Μπαλή, Γενικά Αρχαία Αστικού Δικαίου, Έκδοσις 8^η, Αφοι Π. Σακκουλα, σελ. 70-71, Γεωργιάδη-Σταθόπουλου ΑΚ 77, Π.Ν. Σακκουλα, σελ. 140, Ανδρ. Γαζή, Γενικά Αρχαία του Αστικού Δικαίου, Τόμος Β2, Τα Νομικά πρόσωπα, Αθήναι 1974, σελ. 78, Βασ. Τσούμα, όπ.π. σελ. 146, Γνμ ΝΣΚ 250/1992.

¹⁶ Μ. Μαγγίβα ό.π. σελ. 404-405.

διάδοχος της περιουσίας του διαλυθέντος ιδρύματος και αποκτά ενοχικό δικαίωμα για τη μεταβίβαση σ' αυτό του υπολοίπου, υπό την αναβλητική αίρεση ότι μετά την εκκαθάριση θα προκύψει ενεργητικό. Η μεταβίβαση χωρεί και στην περίπτωση αυτή δια της οικείας μεταβιβαστικής πράξεως. Όταν λοιπόν η απομένουσα, μετά την εξόφληση των χρεών του περιουσία του ιδρύματος αποτελείται από ακίνητα, για τη συντέλεση της προς το Δημόσιο μεταβιβάσεως της κυριότητάς τους απαιτείται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 369, 1033 και 1192 Α.Κ., η τήρηση του συστατικού τύπου του συμβολαιογραφικού εγγράφου και της μεταγραφής του.¹⁷

22. Στις περιπτώσεις δε κατά τις οποίες η περιουσία του διαλυθέντος ιδρύματος καταλείπεται στο Ελληνικό Δημόσιο χωρίς όρο, όταν δηλαδή ούτε στη συστατική πράξη, ούτε στον οργανισμό του ιδρύματος ορίζεται η υποχρέωση εκπληρώσεως δια της περιουσίας αυτής ορισμένου σκοπού, αλλ' ούτε συνάγεται τέτοια βούληση του ιδρυτή, η οποία προστατεύεται από το Σύνταγμα και το νόμο (Σ. άρθρο 109 και άρθρα 2 ν. 4182/2013 (Α' 185) και 100 παρ. 1 π.δ. 111/2014 (Α' 178), τα περιλαμβανόμενα σ' αυτήν ακίνητα δεν συνιστούν κοινωφελή περιουσία του Δημοσίου, κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 4182/2013 (Α' 185) και επομένως καταγράφονται στα βιβλία δημοσίων κτημάτων της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας ή του αρμοδίου υπαγομένου σ' αυτήν Αυτοτελούς Γραφείου Δημόσιας Περιουσίας και μεταγράφονται ως ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου (άρθρο 105 του π.δ. 111/2014 (Α' 178)).

23. Τα ανήκοντα στην ιδιωτική περιουσία του Κράτους δημόσια κτήματα, ως εκ της κεφαλαιουχικής τους αξίας, εκπληρούν σκοπό κυρίως ταμειυτικό προοριζόμενο προς εκμετάλλευση, ώστε να εξασφαλίζουν έσοδα και οικονομικά μέσα προς εκπλήρωση της αποστολής του Κράτους.¹⁸ Εξάλλου, το π.δ. της 11/12-11-1929 «περί διοικήσεως δημοσίων κτημάτων», με το άρθρο 65, επιγραφόμενο «προϋποθέσεις εκποιήσεως των εν ημεδαπή και αλλοδαπή κινητών και ακινήτων κτημάτων – ανταλλαγή», καθιερώνει τον γενικό κανόνα, κατά τον οποίο η εκποίηση των δημοσίων κτημάτων γίνεται με

¹⁷ Γεωργιάδη-Σταθόπουλου ΑΚ 77, όπ.π., Κ. Σημαντήρα, όπ.π., Ανθή, Πελένη-Παπαγεωργίου, όπ.π. σελ. 157, ΑΠ 1196/2012 δημ. στη ΝΟΜΟΣ, ΟΛΑΠ 507/1968 όπ.π., ΑΠ 1/1975, ΝοΒ 23, 758, Γνωμοδότηση Απ. Γεωργιάδη, όπ.π. σελ. 664 επ. και ιδίως σελ. 671-672, Γνμ ΝΣΚ ΟΛ 308/2000, Γνμ ΝΣΚ 354/2002, 785/1999- Αντιθ. ι Α. Τούση Γενικά Αρχαία Αστικού Δικαίου, Αφοι Π. Σάκκουλα, παρ. 50, σελ. 299, κατά τον οποίο «Το Δημόσιον καθίσταται ούτω καθολικός διάδοχος και δη εξ απογραφής...» και Απ. Γεωργιάδη, όπ.π. σελ. 212 υποσ. υπ' αριθ. 54

¹⁸ Ευαγγ. Δωρή, Δημόσια Κτήματα, έκδοση 1980, σελ. 401

δημοπρασία προς επιδίωξη του καλύτερου δυνατού οικονομικού αποτελέσματος για το δημόσιο (σκοπός ταμειευτικός). Κατ' εξαίρεση, όμως, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, αναφερόμενες στα άρθρα 95-98 του ως άνω π.δ/τος, αλλά και με άλλες διατάξεις,¹⁹ επιτρέπεται η εκποίηση δημοσίων κτημάτων και χωρίς δημοπρασία, βάσει χαριστικής ή όχι πράξεως, οπότε προέχον για το Δημόσιο στοιχείο και νομική βάση της εκποίησης είναι η διάθεση υπέρ ορισμένων προσώπων (οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, όπως είναι τα ιδρύματα και σωματεία κλπ), προς εξυπηρέτηση συγκεκριμένου σκοπού δημόσιας ωφέλειας.²⁰

24. Ειδικότερη περίπτωση τέτοιας εκποίησης χωρίς δημοπρασία συνιστά και η προβλεπόμενη στο άρθρο 5 του α.ν. 1331/1949 (Α' 330), κατά την οποία παρέχεται διακριτική ευχέρεια στους ήδη αρμοδίους, δυνάμει της παρ. 5 του άρθρου 1 του ν. 2412/1996 (Α' 123), Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών να παραχωρούν κατά κυριότητα, δωρεάν ή έναντι τιμήματος, ακίνητα που ανήκουν στην ιδιωτική περιουσία του δημοσίου σε ιδρύματα, σωματεία ή οργανισμούς που εκπληρώνουν κοινωφελείς σκοπούς και λειτουργούν με τη μορφή του νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Η διάθεση αυτή δημοσίων κτημάτων, που γίνεται προς εκπλήρωση των κοινωφελών σκοπών των ανωτέρω νομικών προσώπων, είναι δυνατή για το δημόσιο, τελεί δε συνήθως υπό τους όρους της πραγματοποίησης εντός ορισμένης προθεσμίας των ως άνω κοινωφελών σκοπών και της μη περαιτέρω μεταβίβασης του παραχωρούμενου ακινήτου προς τρίτο πρόσωπο. Εναπόκειται επομένως στην ευχέρεια της διοίκησης και συγκεκριμένα των αρμοδίων για τη διαχείριση και αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών, μετά από στάθμιση των περιστάσεων και με γνώμονα πάντοτε την προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος, να διαθέσει σε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου περιουσιακό στοιχείο που ανήκει στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου, είτε

¹⁹ Ενδεικτικώς αναφέρονται οι διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 973/1979 (Α' 226), περί σύστασης της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου (ΚΕΔ) και του 11^{ου} άρθρου του Υπηρεσιακού Κανονισμού της ΚΕΔ Α.Ε. (η οποία με την ΥΑ 107/2003, (Β' 1244) συγχωνεύθηκε με την ΕΤΑ Α.Ε. με απορρόφηση της από την τελευταία που μετονομάστηκε σε ΕΤΑΔ Α.Ε.) και το άρθρο 13 του ν. 2636/1998 (Α' 198).

²⁰ Γνμ ΝΣΚ 48/2014, 438/2000.

δωρεάν ή με τίμημα, για την εκπλήρωση συγκεκριμένου κοινωφελούς σκοπού.²¹

25. Ο έλεγχος εξάλλου των προϋποθέσεων για την παραχώρηση των ανωτέρω περιουσιακών στοιχείων κατά κυριότητα ή κατά χρήση σε σωματεία, ιδρύματα κλπ, για την εκπλήρωση κοινωφελούς σκοπού και η μέριμνα για την έκδοση των σχετικών υπουργικών αποφάσεων ανήκει στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών, στην οποία παρέχονται τα απαιτούμενα κάθε φορά στοιχεία από την κατά τόπον αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας (άρθρα 101 και 105 του π.δ. 111/2014 (Α' 178).

26. Το υπό εκκαθάριση, κατά το διδόμενο ιστορικό, Ίδρυμα, μη υπαχθέν στις διατάξεις του α.ν. 2039/1939, διέπεται από αυτές του Οργανισμού του και κατά τα λοιπά από τις σχετικές περί ιδρυμάτων διατάξεις του Αστικού Κώδικα. Κατά τα αναφερόμενα δε στις σκέψεις 15-21 το Ίδρυμα διατηρεί κατά το παρόν στάδιο τη νομική του προσωπικότητα, η δε περιουσία του, με την οποία εξυπηρετούνται οι σκοποί της εκκαθάρισεως, εξακολουθεί, μέχρι το πέρας της, να ανήκει σ' αυτό. Μετά, όμως, την εξόφληση όλων των χρεών του οι εκκαθαριστές του Ιδρύματος υποχρεούνται, κατ' εφαρμογήν της ρητής και μη δυναμένης να τροποποιηθεί διατάξεως του άρθρου 11 του Οργανισμού του, να διαθέσουν, στο πλαίσιο της εκκαθάρισεως, το υπόλοιπο του ενεργητικού της περιουσίας του στο Ελληνικό Δημόσιο. Συνεπώς, υποχρεούνται να μεταβιβάσουν στο Ελληνικό Δημόσιο τα αναφερόμενα στο ιστορικό ακίνητα, τα οποία, όπως προκύπτει από την από 3-9-2012 απογραφή που περιέχεται στα υπό την αυτή ημερομηνία πρακτικά της συνεδριάσεώς τους, θα αποτελέσουν το μεγαλύτερο μέρος του εν λόγω υπολοίπου του ενεργητικού. Για την μεταβίβαση δε των ακινήτων αυτών απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη που θα γίνει μεταξύ των εκκαθαριστών, ως εκπροσώπων του Ιδρύματος και του νομίμου εκπροσώπου του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς και μεταγραφή της πράξεως αυτής στα βιβλία του κατά τόπον αρμοδίου υποθηκοφυλακείου και στο κτηματολόγιο.

27. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα ανωτέρω πρακτικά συνεδριάσεως των εκκαθαριστών του Ιδρύματος, οι τελευταίοι συμφώνησαν, μετά την

²¹ Γνμ ΝΣΚ 48/2014, 119/2013, 787/1999, 475/1999.

ολοκλήρωση ορισμένων αναγκαίων για την εκκαθάριση εργασιών, να συνέλθουν εκ νέου «προκειμένου να ληφθεί απόφαση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα διευθετηθεί το ζήτημα των ακινήτων του Ιδρύματος». Η σχετική όμως με την τύχη της περιουσίας του Ιδρύματος, μετά τη διάλυσή του, διάταξη του Οργανισμού του (άρθρο 11 του π.δ. 1/1993) είναι δεσμευτική. Οι εκκαθαριστές, επομένως, ενεργούντες μόνον για την εξυπηρέτηση των αναγκών της εκκαθάρισεως, δεν έχουν δικαίωμα, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω, στη σκέψη 18, να την τροποποιήσουν.

28. Από το σαφές περιεχόμενο της ως άνω διατάξεως του Οργανισμού του Ιδρύματος προκύπτει ότι η περιουσία του περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο χωρίς όρο. Σύμφωνα εξάλλου με τα διαλαμβανόμενα στο ιστορικό ο δωρητής δεν έθεσε κανέναν απολύτως όρο σχετικά με οποιαδήποτε υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να εκπληρώσει κοινωφελή σκοπό με την περιουσία του Ιδρύματος μετά τη διάλυσή του. Συνεπώς, τα ανωτέρω ακίνητα, μετά την μεταβίβασή τους στο Ελληνικό Δημόσιο, θα περιληφθούν, σύμφωνα με τη σκέψη 22, στην ιδιωτική του περιουσία, ευρισκόμενα δε εντός του οικισμού Δολιανών του Ν. Ιωαννίνων, θα καταγραφούν στα βιβλία δημοσίων κτημάτων Περιφερειακής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας Ηπείρου-Δυτ. Μακεδονίας.

29. Ο Υπουργός των Εξωτερικών, εξακολουθεί, κατά τα διαλαμβανόμενα στη σκέψη 15, να εποπτεύει το Ίδρυμα, μόνον όμως για τα ζητήματα που αφορούν στην διαδικασία της εκκαθάρισεως. Η εν λόγω αρμοδιότητά του θα παύσει μετά την μεταβίβαση της περιουσίας του Ιδρύματος στο Ελληνικό Δημόσιο, η οποία θα σηματοδοτήσει το πέρας της εκκαθάρισεως και τη λήξη της νομικής του προσωπικότητας. Με δεδομένο δε ότι, από της δημοσιεύσεως στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 22-8-2012 του υπ' αριθ. 99/2012 προεδρικού διατάγματος, με το οποίο διαλύθηκε το Ίδρυμα μέχρι σήμερα έχει παρέλθει χρονικό διάστημα περίπου 3 ½ ετών, χωρίς να έχει περατωθεί η διαδικασία της εκκαθάρισεως, η οποία, όπως προκύπτει από το ιστορικό δεν παρουσιάζει δυσχέρειες, ο εποπτεύων Υπουργός των Εξωτερικών δύναται να προβεί, σύμφωνα με τη σκέψη 16, στις αναγκαίες προς τους εκκαθαριστές συστάσεις για την εντός ευλόγου χρόνου περάτωσή της

30. Οι εκκαθαριστές του Ιδρύματος, αφενός μεν δεσμεύονται, σύμφωνα με τις σκέψεις 18 και 19, να μεταβιβάσουν την περιουσία του στο Ελληνικό

Δημόσιο, αφετέρου δε δύνανται (σκέψη 15) να καταρτίζουν μόνον τις δικαιοπράξεις που εξυπηρετούν τους σκοπούς της εκκαθάρισεως. Οι πράξεις εξάλλου που τυχόν θα επιχειρήσουν καθ' υπέρβασιν των νομίμων εξουσιών τους θα είναι άκυρες και δεν θα δεσμεύουν το νομικό πρόσωπο του ιδρύματος, το οποίο δεν μπορεί ούτε εκ των υστέρων να τις εγκρίνει. Συνεπώς, δεν έχουν δικαίωμα να μεταβιβάσουν την περιουσία του Ιδρύματος, λόγω δωρεάς, σε οποιονδήποτε άλλο, πλην του Ελληνικού Δημοσίου, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ακόμη και αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο που επιδιώκει κοινωφελή σκοπό, όπως είναι το Φιλανθρωπικό Σωματείο με την επωνυμία «Παιδικά χωριά SOS Ελλάδος». Για τον ίδιο λόγο δεν δύνανται να παραχωρήσουν τη χρήση των ακινήτων του Ιδρύματος, δυνάμει συμβάσεως χρησιδανείου, στο ως άνω Φιλανθρωπικό Σωματείο.

31. Η διαχείριση, η αξιοποίηση και η προστασία των ανωτέρω ακινήτων του Ιδρύματος, μετά την μεταβίβασή τους στο Ελληνικό Δημόσιο, θα ανήκει στις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών, δηλαδή στην υπαγόμενη στη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Περιουσίας Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας, καθώς και στην κατά τόπον αρμόδια Περιφερειακή Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας Ηπείρου-Δυτ. Μακεδονίας (άρθρα 20 ν. 4092/2012 (Α' 113) και 100, 101 και 105 του π.δ. 111/2014 (Α' 178)). Οι εν λόγω υπηρεσίες δύνανται, κατά τα αναφερόμενα στη σκέψη 23, να τα χρησιμοποιήσουν, ως ανήκοντα στην ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου, για ταμειευτικούς σκοπούς. Παρά ταύτα, το Ελληνικό Δημόσιο έχει, σύμφωνα με τη σκέψη 24, τη διακριτική ευχέρεια, μετά από στάθμιση των περιστάσεων, να παραχωρήσει τη χρήση τους, δυνάμει συμβάσεως χρησιδανείου, σε ίδρυμα, σωματείο ή γενικώς σε οργανισμό που εκπληρώνει κοινωφελή σκοπό και λειτουργεί με τη μορφή του νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου.

Απαντήσεις

Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, επί των τεθέντων ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α') γνωμοδοτεί, ομοφώνως ως εξής :

Επί του α' ερωτήματος : Η κυριότητα των ακινήτων του υπό εκκαθάριση ιδρύματος με την επωνυμία «*Ίδρυμα Αποκατάστασης Ομογενών εξ Αλβανίας*» ανήκει μέχρι και σήμερα στο Ίδρυμα. Μετά την ολοκλήρωση όμως των

αναγκαίων για την εκκαθάριση ενεργειών των εκκαθαριστών του οι τελευταίοι δεσμεύονται να μεταβιβάσουν τα εν λόγω ακίνητα στο Ελληνικό Δημόσιο.

Επί του β' ερωτήματος : Ο Υπουργός των Εξωτερικών εξακολουθεί όσο διαρκεί η διαδικασία της εκκαθάρισεως να εποπτεύει το ως άνω Ίδρυμα, μόνον για τα ζητήματα που αφορούν στη διαδικασία αυτής. Δύναται δε, στο πλαίσιο της εν λόγω εποπτείας, να προβεί σε συστάσεις προς τους εκκαθαριστές, προκειμένου να περατωθεί η εκκαθάριση εντός ευλόγου χρόνου.

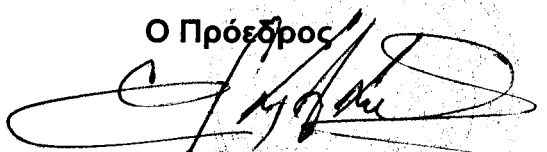
Επί του γ' ερωτήματος : Για την μεταβίβαση της κυριότητας των ακινήτων του Ιδρύματος στο Ελληνικό Δημόσιο απαιτείται συμβολαιογραφική πράξη που θα γίνει μεταξύ των εκκαθαριστών, ως εκπροσώπων του Ιδρύματος και του νομίμου εκπροσώπου του Ελληνικού Δημοσίου, καθώς και μεταγραφή της πράξης αυτής στα βιβλία του κατά τόπον αρμοδίου υποθηκοφυλακείου και στο κτηματολόγιο. Περαιτέρω, τα ακίνητα αυτά θα καταγραφούν ως ιδιωτική περιουσία του Δημοσίου στα βιβλία δημοσίων κτημάτων της Περιφερειακής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας Ηπείρου-Δυτ.Μακεδονίας, στην αρμοδιότητα της οποίας θα ανήκει η διαχείρισή τους.

Επί των δ' και ε' ερωτημάτων : Τα ακίνητα του Ιδρύματος δεν δύνανται να μεταβιβασθούν, αιτία δωρεάς, στο Φιλανθρωπικό Σωματείο με την επωνυμία «Παιδικά χωριά SOS Ελλάδος», ούτε να παραχωρηθούν κατά χρήση από το Ίδρυμα στο ως άνω Φιλανθρωπικό Σωματείο. Το Ελληνικό Δημόσιο, όμως, ύστερα από την μεταβίβαση σ' αυτό των ακινήτων του Ιδρύματος, έχει τη διακριτική ευχέρεια, μετά από στάθμιση των περιστάσεων, να παραχωρήσει τη χρήση τους, δυνάμει συμβάσεως χρησιδανείου, σε νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, που εκπληρώνει κοινωφελή σκοπό (ίδρυμα, σωματείο). Τέτοιο νομικό πρόσωπο είναι και το Φιλανθρωπικό Σωματείο με την επωνυμία «Παιδικά χωριά SOS Ελλάδος».

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 31- 03- 2016

Ο Πρόεδρος

**Ανδρέας Χαρλαύτης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.**

Η εισηγήτρια

**Ευσταθία Τσαούση
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους**

